

OSALLISTUVA JA YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

- Oppilashuoltotyö koko koulun toimintatapana

Tampere, 23-24.10.08 ja 11.-12.12.08

Kouluttajat: Leena Nousiainen ja Ulla Piekkari

Kohderyhmä: rehtorit, koulujen oppilashuoltoryhmän jäsenet, koulun kehittämistä kiinnostuneet opettajat ja avustava henkilökunta (TNK:sta mukana Heli M. ja Annele)

Koulutuksen tavoitteet

- 1. Oppilashuollon strategian kehittämisen taso
- 2. Moniammatillisten ryhmien / verkostojen toiminnan taso
- 3. Minä oppilashuollon kehittäjänä taso

Toimivan oppilashuollon kehittäminen käytännössä

- oman koulun oppilashuollon lähtötilanne, tavoitteet ja visio, oppilashuollon keskeiset kehittämisen kohteet, toimenpiteet ja aikataulu
- kouluhyvinvoinnin edellytykset käytännössä
- rehtorin, erityisopettajan, opettajien ja opinto-ohjaajan roolit ja vastuut oppilashuollossa
- kouluterveydenhoitajan, koulukuraattorin ja psykologin rooli ja vastuu osana oppilashuoltoa
- oppilashuolto ja varhaisen puuttumisen menetelmät
- hyvin toimivan ryhmän kulmakivet: rakenne, toimintatavat ja ammatillinen vuorovaikutus
- julkisuus ja tietosuoja oppilashuollossa

Osallistava ja yhteisöllinen oppilashuolto

- yhteisöllinen toimintakulttuuri koulussa
- oppilashuollon osallistavan strategiatyön edistäminen ja tarkentaminen: kriisitilanteet, koulukiusaaminen, päihde- ja koulutapaturmat
- perheiden ja moniammatillisen oppilashuollon kohtaaminen ja yhteistyö koulussa (monikulttuurisuus)
- oppilaskeskeiset oppilashuoltoprosessit
- ryhmien ja yhteisöjen kehitysvaiheet ja muutoksen johtaminen
- oppilashuoltotyön verkostoituminen kunnassa

Oppilashuolto lainsäädännössä

- OH määritellään lainsäädännössä ensimmäisen kerran 477 / 2003
- OH:lla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa.
- Säädöksissä korostuvat lapsen ja nuoren kokonaisvaltainen hyvinvointi, turvallisuuden edistäminen ja yhteistyössä toteutettava huolenpito.
- Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.
- perusopetuslaki, lastensuojelulaki, kansanterveyslaki kouluterveydenhuolto, (ennalta ehkäisevä työ)> eri ammattiryhmät toimivat eri lainsäädännön näkökulmasta <> on soviteltavissa yhteen

Oppilashuoltoa tukeva yhteisöllinen toimintakulttuuri

- Yhteisön / ryhmän peruselementit
 - TAVOITTEET
 - visio, arviointi, OPS- perusteet
 - RAKENTEET
 - -organisointi
 - -normit
 - -resurssit (tiimit, ryhmät, parit)
 - -tiedonkulkua
 - VUOROVAIKUTUS
 - -yhteistyö
 - -asenteet
 - -ilmapiiri
 - -tunteet

Oppilashuolto ja varhaisen puuttumisen menetelmät

- o Subjekttiivinen huoli / Milloin puutut ?
- > oma subjekttiivinen huoli riittää = pedagoginen ennaltaehkäisevä toiminta
- > perustuu kontaktitietoon, jota on vain hänen kanssaan tekemisissä olevilla ihmisillä
- > Jokaisen kontaktitieto on ainutlaatuista (mahdollisimman varhaisessa vaiheessa)
- > Aikuisilla on työnsä / tilanteensa puolesta erilaiset auttamismahdollisuudet, siksi huoli lapsesta voi olla eriasteinen
- > huoli kasvaa sitä mukaa, kun aikuinen kokee omien auttamismahdollisuuksiensa vähenevän > huolen vyöhykkeistö auttaa arvioimaan avun ja yhteistyön tarvetta (miten ilmenee, miten muutos näkyy oppilaassa, oppilas vaarassa, mitä se tarkoittaa?)

Aikuisen kokeman lasta/ nuorta koskevan huolen vyöhykkeistö

- o Huolen vyöhykkeet jakaantuvat 7 osaan, jossa huolen voimakkuus lisääntyy suurempaa lukua kohti:
 - o 1. ei huolta
 - o 2. pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä
 - o 3. huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä
 - o 4. huoli kasvaa, luottamus omiin auttamismahd.heikkenee
 - o 5. huoli tuntuva; omat voimavarat ehtymässä, avuntarve
 - o 6. huolta paljon ja jatkuvasti: lapsi / nuori vaarassa /lisävoimia apuun
 - o 7. huoli erittäin suuri: lapsi /nuori välittömässä vaarassa, omat keinot lopussa> muutos tilanteeseen saatava heti
- MUISTI! Vyöhykkeet vain ammatilliseen käyttöön, huomioitava lapsen/ nuoren vahvuudet; ennaltaehkäisevä ja ratkaisukeskeinen lähestymistapa (paperia ei säilytetä!)

Ennakoiva oppilashuolto ja koulu yhteisö

- o 1. Miten oppilaiden osuus näkyy oppilashuollossa? (jos oppilas mukana, miten häntä valmistetaan?)
- o 2. Miten vanhempien osuus näkyy oppilashuollossa? (lupakysymys)
- o 3. Miten koko koulu yhteisön osuus näkyy oppilashuollossa? (kokemusten ja osaamisen jakamista/ oppilashuolto on opettajan perustehtävää)
- o 4. Oppilashuollon päättävältä, työnjako, salassapito

Oppilashuoltokokoukset, niiden valmistelu ja rakenne

Valmistelu-kokous-jatkotyöt

1. Valmistelu (ed. kerran muistio)

- johtoryhmän aiheet, vanh. yhdistyksen tuomat aiheet
- vertaissovitteijoilta saatu info, sovittelijan mukana olo

2. Mistä kaikesta OHR:n tulee tietää (kartoituksia)

3. Onko OHR:llä välttämättömät tiedot siitä, mitä on jo tehty (kuka tiedon tuo)

jatkoo edelliseen

Kokousten rakenne:

1. Virittäytyminen (mitä kuuluu, jokaisen puh.vuoro)
2. Esityslista (jäsentely / infoasiat, oppilasasiat, muut)
3. Työstö (pariporinat, dialogia)
4. Koonta, työnjako ja sopimukset jatkosta (kuka työstää asiaa eteenpäin ja miten/ jokainen kertoo itse muille)
5. Lopetus / arviointi

Oppilaat ja luokat mukaan OH:oon

Luokkakokous, jossa pohditaan mm.

1. Mitä oppilaat ajattelevat omasta koulusta?
2. Minkä verran he ajattelevat, että koulussa on päihteiden käyttäjiä?
3. Minkä verran heidän mielestä oppilaita on välitunneilla ihan yksin?
4. Miten paljon kiusaamista esiintyy koulussa?
5. Mitä hyviä asioita he näkevät koulussa? > Lista ei saa olla liian ongelmakeskeinen!!!

Kehittämiskohteet

- Mikä on hyvää?
- Mikä ehkä huonoa?
- Mitä kannattaa kehittää/muokata?
- Missä ajassa mitäkin?

Koulutuksessa esiin tulleita asioita:

OHR:n kokousten rakenne, huolen vyöhykkeet, koko koulu yhteisö mukaan (oppilaat, oppilaskunnat, vanh. yhdistys), vanhemmilta lupa OHR:n kokousta varten (missä vaiheessa), luo toimiva käytäntö.

Terveisin Heli ja Annele